

Ֆ/յ սենյ 4284, մուհարրէմ. 17.

ՍՈՒՐԵԱՆԻ ԽԱԹԹԸ ՀԻՒՄԱՆՈՒՆ ՄՈՒ-
ՃԻՊԻՆՃԵ ԱՄԵԼ ՕԼՈՒՆԱ

Բազմապէս Պէթիւմալէ այիտ օլան
արագիւր Եմիրիյէ վէ մէվգուֆէնին հագ-
գը ինթիգալը չիմտիյէ գատար Եվլատ ի-
լէ Եպէվէյնէ միւնհասըր իքէն, միւճէր-
րէտ Եհալինին արագիտէ օլան հուգու-
գու թասարրուֆիյէսի թէվսիգ իտիւ-
մէք մագսէտի ալիսիյէ, պու քէրրէ պա-
իրատէյի սէնիյէ նէշը ու իլան օլունան
գանուէր ճէտիտ հիւքմինճէ, արագիւր Ե-
միրիյէ վէ մէվգուֆէնին հագգը ինթի-
գալաթը թէվէսիւ իյլէտիկի ճիհէթիւ, պու-
նուտան արագի միւթէսարրուֆիւրընըն
վուգու պուլաճագ իսթիֆատէլէրինին
վէ մահլուլթուտան տօլաթը, խագինէնին
գայ իտէճէկի մէնաֆիին մուգապիւի վէլ
հասըր արագի ասհապընա վէրիլէն հագ-
գը ճէտիտին պէտէլի օլագ իւզըն, ա-
րագինին հասըլաթը սէնէվիյէսիին պիր
պուչուգ Եօլիւրիւնէ մուտաիլ պիւ շէյ
ալընմասը մուգարրէր տիր, ֆագաթ
պուլուն տէֆաթէն իսթիֆասը, վէ եա-
խոտ նագտէն իսթիֆասալաւասհապը արա-
գինէ պարը ուսըթի (կիւճիւք) մու-
ճիպ օլաճաղընտան, իւպու պէտէլին պէշ
սէնէնէ թագսիւիյէ, վէ մահսուլաթը
սէնէվիյէտէն այնէն, վէ ասհապը արագի
իսթիտիկի հալտէ պէտէլէն իսթիֆագը-
լընաճագ տըր:

Վէ պէշ սէնէնէ թագսիւիյէ պէհէր
սէնէ պիր ճիւզի ալընաճագ, Պիր պու-
չուգ Եօլիւրին պիրինճի սէնէտէ եանի
իւ պու սէքսէն իւշ սէնէսինտէ սիւլու-
սի, եանի արագիւր Եմիրիյէ վէ մէվգու-
ֆէ մահսուլաթընտան պէր միւթատ ա-
լընան Եօլիւրին նըսթը ալընաճագ տըր:
Մէսէլա պիր քիւ Եօլիւր վիւրէն ասհա-
պը արագիտէն, իւ պու պիր քիւ Եօլիւր-
տէն պաշա Եմարմ քիւ տախի ալը օլու-
նաճագ տըր: Վէ իքինճի սէնէտէ Եօլիւ-
րին րուպու, եանի պիր քիւ Եօլիւր իթա-
իտէն ասհապը արագիտէն, իւ պու պիր
քիւ Եօլիւրտէն գաշգա, պիր քիւլն տէօրթ-
տէ պիրի տախի ալընաճագ տըր:

Վէ իւշիւնճիւ վէ տէօրտիւնճի վէ
պէշինճի սէնէլէրտէ իքինճի սէնէ կիպի,
Եօլիւրին պիրէր րուպու ալը ու իսթի-
ֆա գըլընըպ, պէշ սէնէնին խիթամընտա
ասհապը արագիտէն Եօլիւրտէն պաշգա
պիր շէյ ալընմասաճագ տըր:

Հագգը ճէտիտին մուգապիւիտէ պէր
մինվալը մուհարրէր ալընաճագ պիր պու-
չուգ Եօլիւր, ասհապը արագիյէ մախ-
ուու օլուուղընտան, պուլուն հինի
թահսիլնտէ մէզարիտէն (թարլալար)
հէր նէ ալընըր իսէ, ասհապը արագինին
հիւսէսինէ այիտ օլաճաղը միսիլու, միւս-
թէճիրտէն (քիրալաեան) իսթիֆա օ-
լունաճագ շէյ տախի միւճիւր (քիրաեա
վիւրէն) այիտ օլաճագ տըր:

Վէ իւ պու պէտէլ պա թաբու թա-
սարրուֆ օլունան արագիւր Եմիրիյէ վէ
մէվգուֆէ մահսուլաթընա միւնհասըր
օլուպ, պէթուլն վէ թուլթ վէ քիւրիւմ
(ասմալար) վէ Եշմարի միւսմիրէի սայիրէ
մահսուլաթընտան ալընմասաճագ տըր:
Թաբու իլէ թասարրուֆ օլունան
գըլաճ վէ եալապ կիպի արագիւր զայրի
մէզրուանըն հասըլաթ վէ վարիտաթը
սէնէվիյէսիին եիւզտէ օն պէշ արագիւր
մէզրուտան ալընաճագ պէտէլէ թաթ-
պըգան, պէշ սէնէտէ պէշ թագսիւիյէ իլէ
ալը օլունաճագ տըր:

Միւլ ջնամէի հիւմաեուլն իլէ թա-
սարրուֆ օլունան արագիւր հագգընտա
տախի, արագիւր Եմիրիյէ սայիրէ մուա-
մէլէսի իճրա օլունուպ, ֆագաթ իւ պու
Եմաթը հիւմաեուլն տախիլնտէ պուլու-
նան արագիւր միւլէճէլէյի սէնէվիյէսի
հագգընտա, պուլունտան սօնրա վէրիլէճէք
գարարա թէվֆիգան մուամէլէ օլունա-
ճագ տըր:

Ֆիյ սէնէ 1284 մուհարրէմ 17

— Տիւն ալիւամ րուսիա սէֆիրի ճէ-
նէրալ ինթաթիէֆ ճէնապըլի Պէյլիւք-
տէրէտէ վագը եալըլարընտա վիւզէրայի
ֆիլսամ վէ սիւֆէրայի քիւրամ հագարա-
թընա պիր միւլէմէլ զեեաֆէթ քէշիտէ
իթմիլէր տիր:

— Մալիյէ խագինէյի ճէլիւսի թա-
րաֆընտան սալը կիւնիւ մէմուրիւնէ պի-
րէր այլը վէրիլիւ տիր:

— Կէշէն կիւնիւր, զէվճիլի թէր-
տանէյի ամիրէտէ մէշըուլ օլան պիր թա-
գըմ գարըլար, Հագգը բաշա հագրէթլէ-
րի գաեղգաան չըզըպ, քէնտի տայիրէլէ-
րինէ կիթմէք իւզըն իքէն Եթրաֆընա
տէօնիւպ, գօճալարընըն իւճրէթլէրինի
իսթիտա իյլէմիլէր տիր:

Թէրտանէնին մէմուրիւրիտէն միւ-
սինն պիր գաթ մէրգուլմէլէրէ ֆէրտասը
կիւնիւ բարա չըգաճաղընը վատ իտէրէք
թէսքին իթմիլ, վէ ֆիլվագը իքիլէր այ-
լը Եօլիւրիւ իսէտէ, եալընըգ Եվիլէրէ
վէրիլիւ օլուուղընտան, պու խուսուս-
տա պէքեարըլարըն ճանը սըզըլըպ, վէ ճիւ-
մա իրթէսի վէ բազար կիւնիւ Գասըմ
բաշա Եքմէքճիլէրինէ պագը ուլըու-
սուզըլըգալ իթմիլէր տիր:

— Գուտուու շէրիֆտէն Գուրիյէնէ
եազըլընը պիր մէթթուպա նէզարէն, շէհ-
րի մէզպուրուլն սապըգ մութասարըրը
իզգէթ բաշանըն մուհաթէսինէ թայ-
եին օլան գօմիսիօն րէյիսի սապըգ Հօ-
րան գայիմմագամը իպրահիմ բաշա հագ-
րէթլէրի, ազմի տարի պագա իյլէմիլէր:

Քէզալըք շէհրի մէզպուրտէն եազըլ-
տըլընա նէզարէն, շիմտիքի միւթէսար-
ըրֆ նագիֆ բաշա հագրէթլէրի իտա-
րէճէ րէք չօգ իսլահաթլարա թէշէպ-
պիւս իյլէմիլէր տիր: շէյլէ քի, Եհալի

իսթիտալէրինի վագ իթմէք իշին պիր գու-
թու եաթարըրպ, անախտարը տախի քէն-
տի իւզէրինտէ սագլամագտա, կիճէլէրի
սօգագլարտա գանտիլէր եագարըմագտա,
տայիմա սիւրիւրիւմիւլ վէ թէմիլ սագ-
լաթմագտա վէ մէսալիհի ումուլիյէյի
թէզէլտէն վէ հագգանիյէթ իւզըն րու-
նէթ իյլէմէքտէ իմիլէր:

— Պու կիւն Չաթը հագրէթի թաճ-
տարիլէրի Պապը-ալիլէրինի թէշիթ պու-
եուրաճագլար տըր տէնիր:

— Էվրօթա տէվէթլէրինէ օլաճագ
սէյեահաթը Շահանէլէրի իշին Չաթը
հագրէթի ֆատիլշահի թարաֆընտան պիր
չօգ հէտիլէրի թէրթիպ օլունմագտա
օլուուղը, վէ մէզըլըր հէտիլէրի իշին-
տէ ֆրանսա իմրէրաթօրիշար հագրէթ-
լէրի իշին Բէհատ-խանէ գասըր հիւմա-
եուլնու րէսմինտէ, վէ իւզէրինտէ պիր
թուրա վագ օլունմուլ օլուուղը հալտէ,
քեաֆթէսի միւլէմէլէրաթլէ միւլէյեթէն
պիր թաճ պուլունտուղը Էթօալտա օ-
գսւնմուլ տուր:

— Սալը կիւնիւ իսվեար խանըն եան-
լարընտա պիր թագըմ Բէֆալօնեալըլար
պէլինտէ պիր մարապա գուհուր իտէ-
րէք, կիթտիքճէ տէյիւշէնէրին սսեթը,
սը արիմըլ վէ վարարագ գալըլա կէրէյի
կիպի պէյիւմիւլ տիր, շէյլէ քի մէր-
գուլ Բէֆալօնեալըլար պուլագ վէ սի-
լահ իսթիմալինէ չըզըլընը օլուուղլարըն-
տան, հէր թարաֆտա խէվֆ ու հիւրա-
հիւքմ իթմիլ, թիւքեանճըլար մաղագա-
լարընը գաթամըլար, կէշէն տէօնէլէր
գալմաղա պաշամըլար տըր: Պու արա-
ասաքիր վէ պապլիյէլէր եթիլիպ խայ-
լիճէ կիւճիւքլէ պուլարըն մապէյիննէ
կիրտիքտէն սօնրա, մահէլի մէզպուր
գուլաուրըպ, վէ պիր խայլի վագըլտան
սօնրա ասայիլի հալ իտտէ իթմիլ, վէ
տէյիւշէնէլէր ալը ու կիրիթթ օլուն-
մուլար տուր, պուլարտան պազըլարթ
տախի աղըրճա եարալանմըլար տըր:

— Պու սալը կիւնիւ պիգիմ ֆրիլիտէ-
քի չօճուգլար իլէ րուլմիլլէթի խաս-
թախանէսի չօճուգլարը, մահէլի մէզ-
պուր եանընտա վագը րուլմ գապիլթա-
նընտա օյնամագտա իքէն, հէր նասըլ ի-
սէ պէյնէրինտէ պիր մուարագա չըզմըլ
վէ սօնրտան, իշիթտիկիմիլգէ կէօրէ,
րուլմ խասթախանէսի թարաֆընտան պիր
գաշ եաշլը վէ թէրպիլէսիլ ատամլար
տախի միւտախէլէ իտէրէք, աթէշ իւզէ-
րինէ գէյթ տէօրտիւքլէրինտէ, պիգիմ
չօճուգլարտան տէօրթ պէշ քիշի եարա-
լանմըլ տըր:

Ումարըք քի սահիպ ճիւնհալար միւս-
թահագ օլուուղլարը միւլաճագաթը չէք-
ճէլէր տիր:

— . . . Խմբագիր:
360 թուոյդ մէջի Հայ Երիտասարդիդ
քանի մը խօսք ունիմ ըսելու:

Հայ երիտասարդ, ո՛վ որ ես, որ Ման-
զուժէի 360 թիւին մէջ էլանճէիքէլ Քրիս-
տիէնտըմ ամսաթերթին Միսիօնարական յօդ-
ուածին թարգմանութիւնը ըրիր, եւ քու յոր-
դորներդ ալ կպեցիր ի քաջալերութիւն Հայ
երիտասարդութեան, որով ազգասիրական եւ
ազնւորական բան տեսնել կուզես: Ի՞նչ ձեռ-
քդ կանցնի Միսիօնարաց հինգած եղանակ-
ները կրկնելէն, որուն դէմ քու քաջալե-
րած երիտասարդութիւնդ եւ բողոքականք
իսկ կը բողոքեն, ի՞նչ կը յուսաս այնոց հա-
զարաւոր աշխատութեամբ եւ դժուարու-
թիւններով յառաջ բերած արդիւնքները
Միսիօնարաց եւ անոնց ազդեցութեանը տա-
լէն, եւ Միսիօնարաց չըրած եւ ընելու միտք
չունեցած աշխատութիւնները անոնց ընծա-
յելէն: Հայոց մէջ յառաջադիմութեան շար-
ժումներ կան, բայց դուն գիտես որ անոնք
ոչ քու ուզածդ է եւ ոչ Միսիօնար թղթ-
թակցին: դուք կուզէք անոնք ձեր ուզած
տեղերը դարձնել, ասիկա երազ է: Յիշեալ
չարժուանքը ոչ քու մեկնածիդ պէս են,
ոչ քու ներկայացուցած պատճառներդ յա-
ռաջ եկած են եւ ոչ Միսիօնարաց գործին
կուգայ, աս հաստատելու պատրաստ եմ թէ
բանիւ թէ գրով (1): Մէկ չարժան մը նկատ-
մամբ րոպէի մէջ ճշմարտութիւն կայ,
որ է պատկերները վերցնել, որ բուն քու
փնտռածդ այս է որ երիտասարդները ասոնց
նման բաներ ընելով բողոքական ըլլան եւ
հոգի վաստկուի: Ինչու ուղղակի չես զը-
րուցեր բուն գաղափարդ: Բայց ի՞նչ կըլլայ
պատկերները վերցնելով՝ ո՛վ ազգասէր Հայ
երիտասարդ, առանց պատկերի ազգը վատ-
թար չ'կրնար ըլլալ:
1867 մայիս 23

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ԱՇԽԱՏԱՌԻ ԲԱՐՈՒՅ
Փառամօլ իշխանն է գայթակղութիւն
ռամկաց,
Չեղխութիւն կրօնաւորաց՝ ժանտախտ է
մարմնաւորաց,
Կաշառն դատաւորաց բակէ գհիմն օ-
րինաց,
Գայթակղեցուցիչ մարդուն արժան
պարգեւ այս մնաց:
« Անիծեալ է յաւիտեան »
Բանն Աստուծոյ ինքն ասաց:
Նորէք բարի մարդ չկայ սնտոսի աշ-
խարհումն,
Գայթակղութեամբ լի են մարդիկ այս
շար դարումն:
Բարեգործ չէ երեւում սարումն, տա-
ճարումն,
Մէկ մէկու պատահում ենք մեղաց
ճանապարհումն:
Առաքինութեանց գիրքն
Բակուած է՝ չեն անում բաց:
Մեծաւորաց արարքն է փոքրաւորաց
օրինակ,
Չոր ինչ նոքա առնիցեն, սոքա առնեն
նոյն գունակ:
Բնութիւն մարդոյ յայտնապէս է բարի
գործոց ներհակ,
Հոգիները վաճառեն թէ արծաթ տաս
սպիտակ:
(1) Ձիւ կրնաք հարցնել Մանզուժէին
տեսնակը:

Ուղտն ասղան ծակը չեմուտ
Հարուստն դժողք գնաց
Չարեաց օրինակ մարդն՝ թէ եւ ունե-
նայ միւրօն,
Աշխարհային գիտութեամբ կոչեցի նա
գերզգօն:
Արիոս է, Եւտիքէս, Լուտեր, Նես-
տոր, Մակեդոն:
Այսպէս է եզրափակել Անդղիացին Տօք-
թօն ձօն:
Թէ այնպէս մարդկանց հացն
է ժանհոտ աղտ մեղաց:
Սէյնաթ, այդ թանգ խօսքերիդ ականջ
դնողն ո՛վ է,
Լաւին, վատին չեն նայում, ամենայն
բան փողով է:
Ով կամի փառաց հասնիլ, պիտի որ
փող ժողովէ,
Քանզի ճշմարտութիւնն յայտնի չէ՝ ընդ
քօղով է:
Այսպիսի ժամանակս
Պտուղ կըտայ սուգ եւ լաց:
ՍԵՑԵԱԴ

ՆԵՎԻՅԷ

Մայիս 22 1867.

Բրէնս իմքերիալուն Ս. Գլուտա օլտուղու
մալիւմ տիւր. իմքերաթօր, իմքերաթօրիչա
թէքմիլէն փարիթի պըրագամաւորըլարընտան,
կիւնտէ պիր տէֆա, վէ պագէն տահա գի-
հատէ բրէնսէ վիզիթա վիրտիքտէն մաստա,
այրիլէթէն թէլէկրաֆ թէլէրի վազ օլունա-
րագ, հէր ան մալիւմաթ ալմագտա իմիլէր:
Անլաշըլտըղընա նէգարէն, պունտան էվ-
վէլ բրէնսին իյի օլտուղունա տայիր թապ
ու նէշը օլունան թագրիր պիւսպիւթիւն դա-
լաթ օլտուղու անլաշըլտըլ տըր:

— Մայիսին 14 իւնէ գատար Լիւքսէմ-
պուրկ գալէլէրինին բէք աճէլէ սուրէթաէ
եարըլմագտա օլտուղու հալտէ, եէվմի մէզ-
քիւր սապաշըր թաթիլ իթտիրիլէրէք, իշ-
ճիլէրէ եօլ վէրիւմիլ տիր:

— Շուէտտէն տախի Սէնա ըրմաղընտա
պուլունմագ իւզրէ դայէթ տիւպէր իթի գը-
թա վիտալը վաթօր կէօնտէրիւմիլ տիր:

— Թայիթէի նիսատան 300 տէն գիւտտէ
Պօթթըն, Նիւ-Եօրգ վէ Ֆիլատէլֆիա մէք-
թէպլէրինտէ սանաթը թըպիլէտէ թիւթպէլէ
նայիլ օլմուշար տըր:

— Կէլէն հաթթագի Սօութ-Համթընտան
չըգան վարօրլա 1,500 Նէմցէ Ամէրիգայէ
եօլճու օլուպ, վէ Պրէմէնտէ տախի 7 պին
քիլի Ամէրիգանա նազլ իթմէք իւզրէ կէօ-
գէթմէքտէ իմիլէր:

— Համպուրկ, Ուիլհելմտէն վէ Էմստէ
օլան խումարխանէլէր քեամիլէն գաթատը-
լանագլար իմիլ:

— Մ. Ճէֆէրսօն Տէյվիս Րիշմընթտան
Նիւ-Եօրգա կէլմիլ տիր: Սօնրատան ալընան
խապէրէ նէգարէն, Նիւ-Եօրգտանտա Լօնտ-
րանա կէլէճէլէր իմիլ:

— Կլաւգօտա անլաշըլտըղընա կէօրէ, թախ-
միլէն 150 պին պօշ իշճի պուլունմագտա
իմիլ:

— Պէրլինտէ մուգիմ Միւճթէմէյի Ամն-

րիգա իլիթի Մ. Բայթ բաղար կիւնիւ օա-
պահլանն Ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթմիլ տիր:
— Մէլհուր Մ. Ճ. Բիպօտի Լօնտրանա վա-
սըլ օլմուշ տուր:

— Նիւ-Եօրգաւն Աթէլ սիկուրթա Գուժ-
բանեալարը, ասլա Եէհուտի մալլէրինի սի-
կուրթա իթմէմէք իլին պիլ իթթիֆագ պէ-
յիլէրինտէ գաթարը գաթի վիրմիլէր տիր:

— Նիւ-Եօրգտա 18 տէն գիւտտէ չօճու-
ղու օլան 262 վալիտէ, 40 չօճուղու օլան
59, 23 չօճուղու 40 վէ 25 չօճուղու տա-
խի 6 վալիտէ վար իմիլ:

— Ինկիլթէրրա գրալիշասը վէլի ահտ-
լարը բրէնս Ուէլսին եէնի տիւնեանա կէլ-
միլ օլան գըզ չօճուղարընն կէլէն ճիւմա
կիւնիւ Մալլըր-Հաւըղտա վաթթիլի իճրա
զըլընարագ, իսմինէ Լուիզ վիգթօրիա Ալէք-
սանտա Տակմար թէսմիլէ գըլընմըլ տըր:

— Ինկիլթէրրատա պուլունան Հոովմալը
գաթօլիք բաթալարընն սայըսը 1829 տա
477 օլուպ, 1841 տէ 522 է չըգըլ տըր:
վէ 1866 տա իսէ 1445 օլտուղու անլաշըլտըլ
տըր:

— Լօնտրանն կէլէն հաթթագի վէֆաթ
պիւճճէսինտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, իւլ
քիլի աճըգտան վէֆաթ իթմիլէր տիր:

— Լիւքսէմպուրկ 14 տէֆա մուհաւէրէ
օլունմուշ, սէքիլ տէֆա գապթ օլունմուշ,
5 տէֆա թօփա թուլթուլմուշ վէ 5 տէֆա
տախի ըյիլիլ թէպտիլ օլունմուշ տուր:

— Լօնտրատա 70 պին լիրա սահիպի պիր
ատամ էօլէրէք, 15 պին լիրասընը միլլէթիւ
խասթախանէսինէ իշտա իթմիլ օլտուղու
անլաշըլտըլ տըր, քէգա 45 պին լիրա սա-
հիպի պիր տիկէր քիմէսնէնին վարիաթըն-
տան 5 մէքթէպէ իքիլէր պին լիրա վատի-
լէթ օլունտուղու կէօրիւմիլ տիր:

Մէրամըմ մէզքիւր վասիլէթլէրի պիր
պէօլիւք շէլ կիպի կէօսթէրմէք օլմաեղպ,
(գիրա Ինկիլթէրրատա պէօլէ պիր մէպլա-
ղըն սէօղիւ պիլէ օլմագ) անճագ Թիւրքի-
ատա պիզիմ սահիպ սէրվէթլէրին օթ կիպի
պիթիպ, վէ օթ կիպի զայպ օլուպ միլլէթ-
լէրինէ պիր խայըրլարը օլմագսըղըն կիթմէ-
լէրինի տէր խաթըր իթտիրթմէք տիր: Սա-
յիր միլլէթլէր քէնտի խասթախանէլէրինտէ
պուլունան ֆուգարէլէրինի այնի էվլատ վէ
գարընտալ մագամընտա րահաթ իթտիրմէյէ
հէր ան պէզլի դայրէթ իթմէքտէ վէ գա-
եըրմագտա օլտուղարը հալտէ, պիզիմ միլ-
լէթտէ իսէ գանն իտէրսին քի տապան տա-
պանա զըտտը իճրա օլունմագտա տըր, պու-
տէտիլիմին նէ տէրէճէտէ սահիպ օլտուղու-
նու անլամագ իսթէնյէնլէրէ, փրկիլ գա-
րուսունտան իլէրի պագմալարը իսթիբնա
զըլընըր, գիրա օլ սէֆիլ պիշարէկեան հէյ-
կէթիւնտէ պիր տիլէնճի տախի պուլամանա-
ճագլարը ինքեար գապուլ իթմէք սահիլիք-
լէրտէն պիրիսի տիր տէյէպիլիթիլ, Տիլէնճի-
լէր հէր նասըլ օլսա, պիր շէլ պուլուպ եէ-
մէքտէ օլտուղարը հալտէ, պու գանը գա-
նըմըգտան, ճանը ճանըմըգտան վէ տիւնի
տիւնիմիլգտէն օլան զէվալը պիշարէլէրին պա-
զէն պիր բարչա գուրու էթմէյէ պիլէ հա-
րէթ չէքթիլէրի էվի իւրֆանա բուշիտէ
տէյիլ տիր:

